

اطلاعات کلی

■ ارائه دهنده: دکتر علی غلامی رودی (gholamirudi@nit.ac.ir)

■ سایت درس: <http://nit.rudi.ir/>

معرفی

■ در درس سیستم‌های عامل مفاهیم مرتبط با سیستم‌های عامل، ساختار آنها و چگونگی پیاده‌سازی آنها مطالعه می‌شوند.

ارزشیابی

■ ارزشیابی در این درس با توجه به دو آزمون اصلی، تمرین کاغذی و تمرین برنامه‌نویسی انجام می‌شود.

منبع اصلی

- A. Silberschatz, P. B. Galvin, G. Gagne, Operating System Concepts, 9th Edition, John Wiley & Sons, 2013.

منابع دیگر

- R. Cox, F. Kaashoek, R. Morris, xv6: a simple, Unix-like teaching operating system (link).
- A. S. Tanenbaum, H. Bos, Modern Operating Systems, 4th Edition, Pearson, 2015.
- T. Anderson, M. Dahlin, Operating Systems: Principles and Practice, 2nd Edition, Recursive Books, 2012.

برنامه‌ی نیمسال

موضوع	تاریخ
۱۳۹۸/۱۱/۱۹	مقدمه، لزوم و اهمیت سیستم عامل
۱۳۹۸/۱۱/۲۱	تاریخچه و وظایف سیستم عامل، ساختار کامپیوتر و روال راه‌اندازی، فراخوانی‌های سیستمی، وقفه‌ها
۱۳۹۸/۱۱/۲۶	ساختار سیستم عامل (یکپارچه و ...)، مدیریت دسترسی، مدیریت ورودی و خروجی، فایل سیستم
۱۳۹۸/۱۱/۲۸	محیط‌های پردازشی، انواع پردازش توزیع شده، ماشین‌های مجازی، اشکال زدایی
۱۳۹۸/۱۲/۰۳	پردازه‌ها، مفاهیم اولیه، عملیات روی پردازه‌ها، حالت‌های پردازه‌ها، انواع پردازه‌ها در یونیکس
۱۳۹۸/۱۲/۰۵	انواع زمانبندها، ارتباط بین پردازه‌ای، حافظه‌ی مشترک، تبادل پیغام
۱۳۹۸/۱۲/۱۰	لوله، ساکت‌های شبکه، RPC، سیگنال‌ها
۱۳۹۸/۱۲/۱۲	بندها، مفاهیم اولیه، کاربردها، مدل‌های چندبندی
۱۳۹۸/۱۲/۱۷	بندهای ضمنی، بندهای آماده‌باش، LWP، OpenMP، کتابخانه‌ی PThreads
۱۳۹۸/۱۲/۱۹	همگام‌سازی پردازه‌ها، ناحیه‌ی بحرانی، وضعیت رقابتی، قفل‌ها و سمافورها
۱۳۹۸/۱۲/۲۴	مسئله‌های کلاسیک در همگام‌سازی، فیلسوفان گرسنه، تولید کننده‌ها و مصرف کننده‌ها
۱۳۹۸/۱۲/۲۶	نویسنده‌ها و خواننده‌ها، بن‌بست، قحطی
۱۳۹۹/۰۱/۱۶	مانیتور، عملیات اتمی، پیاده‌سازی قفل‌ها، سایر روش‌های مدیریت دسترسی‌های همزمان
۱۳۹۹/۰۱/۱۸	زمانبندی پردازنده، اهداف زمانبند، متغیرهای ارزیابی، الگوریتم‌های تک صفه
۱۳۹۹/۰۱/۲۳	الگوریتم‌های چند صفه، زمانبندی با توجه به بازخورد، زمانبندی چند پردازنده‌ها
۱۳۹۹/۰۱/۲۵	زمانبندی بی‌درنگ
۱۳۹۹/۰۱/۳۰	بن‌بست، شرایط لازم برای بروز بن‌بست، گراف تخصیص منابع، روش‌های پیشگیری
۱۳۹۹/۰۲/۰۱	اجتناب از بن‌بست، الگوریتم بانکدار
۱۳۹۹/۰۲/۰۶	تشخیص و بازیابی از بن‌بست، الگوریتم شبه بانکدار، بازیابی از بن‌بست، الگوریتم شترمرغ
۱۳۹۹/۰۲/۰۸	مدیریت حافظه، اهداف، اهمیت، مدیریت حافظه‌ی پیوسته
۱۳۹۹/۰۲/۱۳	چندپارگی داخلی و خارجی، مدیریت حافظه‌ی گسسته، تکه‌بندی، صفحه‌بندی
۱۳۹۹/۰۲/۱۵	اهمیت TBL، نگهداری جدول‌های بزرگ، جدول صفحه‌ی چند رده‌ای
۱۳۹۹/۰۲/۲۰	حافظه‌ی مجازی، اهداف و اهمیت، عملکرد، خطا و جایگزینی صفحه
۱۳۹۹/۰۲/۲۲	امتحان میانترم
۱۳۹۹/۰۲/۲۷	الگوریتم‌های تخصیص قاب، الگوریتم‌های جایگزینی صفحه
۱۳۹۹/۰۲/۲۹	نرخ خطای صفحه، مشکل کوپیدگی
۱۳۹۹/۰۳/۰۳	حافظه‌ی جانبی، رابط حافظه‌ی جانبی و فایل سیستم، الگوریتم‌های زمانبندی دیسک
۱۳۹۹/۰۳/۰۵	—
۱۳۹۹/۰۳/۱۰	افزایش کارایی دیسک، RAID
۱۳۹۹/۰۳/۱۲	پیاده‌سازی فایل سیستم، I-node، آدرس دهی بلوک‌های داده، مدیریت ورودی و خروجی
۱۳۹۹/۰۳/۱۷	مباحث پیشرفته در فایل سیستم‌ها، بازیابی از خطا، ذخیره سازی وضعیت
۱۳۹۹/۰۳/۱۹	مدیریت ورودی و خروجی، زمانبندی آن، Caching، Spooling

موضوعات درس

۴

مقدمه و ساختار

اهمیت و وظایف، تاریخچه، ساختار، وقفه‌ها، محیط‌های پردازشی، سیستم‌های توزیع شده، ماشین‌های مجازی، اشکال زدایی.

۳

پردازه‌ها

مفاهیم اولیه، عملیات روی پردازنده‌ها، زمان‌بندها، ارتباط بین پردازه‌ای، تبادل پیغام و حافظه‌ی مشترک، لوله، ساکت شبکه، RPC، سیگنال‌ها.

۲

بندها

مفاهیم اولیه، کاربردها، مدل‌های چند بندی، بندهای آماده‌باش و ضمنی، LWP.

۴

همگام‌سازی پردازه‌ها

وضعیت رقابتی، قفل‌ها و سمافورها، مانیتور، عملیات اتمی، مسئله‌های کلاسیک، بن‌بست، قحطی، سایر روش‌های مدیریت دسترسی‌های همزمان.

۳

زمانبندی پردازنده

اهداف زمانبند پردازنده، الگوریتم‌های تک صفه و چند صفه، زمانبندی چند پردازنده‌ها.

۳

بن‌بست

شرایط لازم برای بروز بن‌بست، روش‌های پیشگیری، اجتناب، تشخیص و بازیابی از بن‌بست.

۴

مدیریت حافظه

اهداف، مدیریت حافظه‌ی پیوسته و گسسته، تکه‌بندی، صفحه‌بندی، اهمیت TLB، نگهداری جدول‌های صفحه‌ی بزرگ و جدول‌های درختی.

۳

حافظه‌ی مجازی

الگوریتم‌های تخصیص قاب، الگوریتم‌های جایگزینی صفحه، مشکل کوبیدگی.

۲

حافظه‌ی جانبی

رابط حافظه‌ی جانبی و فایل سیستم، الگوریتم‌های زمانبندی دیسک، RAID.

۲

پیاده‌سازی فایل سیستم

چینش ابر بلوک، بلوک‌های داده و i-node در دیسک، MBR، فایل‌های بزرگ، بازیابی از خطا.

۱

سایر مباحث

مدیریت ورودی و خروجی، امنیت.